

POZMEŇUJÚCI A DOPLŇUJÚCI NÁVRH

k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

(tlač 562)

1. V čl. I bode 1. v § 71 ods. 1 v úvodnej vete sa vypúšťajú slová: „alebo ďalších konkrétnych skutočností“

Odôvodnenie:

Navrhovaná úprava vládneho návrhu zákona nepredstavuje žiadnu zmenu, pretože nereflektuje na základnú skutočnosť, ktorou je ďalšie pretrvávajúce zneužívanie väzby na priznanie sa obvinených osôb vo väzbe tak, ako je tomu teraz a to z toho dôvodu, že navrhovaná úprava naďalej ponecháva v ust. § 71 ods. 1 Tr. por. doterajšie znenie, teda konkrétne, že „obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že ... „. Doterajšia prax v minulosti opakovane akcentovala pre rozhodnutie o väzbe existenciu dôvodného podozrenia, že obvinený sa bude správať spôsobom uvedeným v ust. § 71 ods. 1 písm. a), b), c) Trestného poriadku a to predovšetkým a hlavne s poukazom na konanie obvineného. Pokiaľ ďalšia právna úprava bude dovoliť odôvodňovanie väzby (a to nielen kolúzne, ale aj útekovej alebo pokračovacej), aj tzv. „ďalšími konkrétnymi skutočnosťami“, tak tu naďalej nebude možné zabrániť svojvôli v posudzovaní existencie dôvodov väzby. V praxi to bude znamenať, že ak sa aj obvinený nedopustí už teraz zákonom vyžadovanej kolúznej aktivity vo vzťahu ku kolúznej väzbe (prípadne útekovej alebo vyhýbacej aktivite v prípade útekovej väzby, alebo existencie priameho konania spočívajúceho v opakovanom páchaní trestnej činnosti – pokračovacej väzby), tak ho bude možné, tak ako je tomu doteraz, vziať do väzby z dôvodov údajnej existencie tzv. ďalších konkrétnych skutočností, z ktorých má vyplývať obava, že sa bude správať spôsobom uvedeným v ust. písm. b) (resp. aj písm. a) a c) Trestného poriadku). V praxi to znamená, že sa naďalej budú „vymýšľať“ takéto „ďalšie konkrétne skutočnosti“ tak, ako sa to deje doteraz, teda s poukazom na osobu páchatela, charakter páchanej trestnej činnosti, skutkovú alebo právnu náročnosť, skrytosť páchanej trestnej činnosti, sofistikovanosť, atď., samozrejme s jediným cieľom dostať obvineného do väzby a takýmto spôsobom ho nútiť, aby sa priznal. Doterajšia prax tomu dáva jednoznačne za pravdu a potom ako sa obvinený prizná, príp. vypovedá aj na iné osoby, tak je potom prokurátorom na základe jeho príkazu prepustený z väzby na slobodu.

Preto navrhujeme upraviť ust. § 71 ods. 1 Trestného poriadku tak, že sa vypustí text „alebo ďalších konkrétnych skutočností“ a teda zostane len tá časť textu, ktorá bude podmieňovať možnosť vzatia obvineného do väzby len na základe konania obvineného.

2. V čl. I v bode 9. § 76 odsek 9 znie:

„(9) Ak je obvinený vo väzbe z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) a proti obvinenému sa vedie trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody na 25 rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie alebo pre trestné činy terorizmu, ktoré nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov skončiť do uplynutia lehoty väzby v trestnom konaní podľa odseku 8 a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, odsek 8 sa nepoužije.“

Odôvodnenie:

Väzba nie je trest. Na väzobne stíhaného obvineného sa stále vzťahuje prezumpcia nevinu.

Máme za to, že je úplným nepochopením podstaty právnej úpravy dôvodov väzby (najmä kolúznej) zo strany vlády, ktorá podmieňuje maximálnu dobu trvania kolúznej väzby na 5 mesiacov len v prípade, ak sa obvinený resp. obžalovaný kolúznej aktivity nedopustil. A ďalej ak sa takejto kolúznej aktivity dopustil, tak potom už 5 mesačná lehota neplatí a môže byť držaný vo väzbe až po dobu určenú v rozsahu určenom ust. § 76 ods. 6, ods. 7 Trestného poriadku. Ide o nepochopenie z toho dôvodu, že predsa samotné konanie obvineného v podobe konania kolúzneho ako jediné môže zakladať dôvod väzby kolúznej a preto nie je namieste návrh novej úpravy predloženej vládou, že ak pôjde o kolúznu aktivitu, tak 5 mesačná lehota neplatí.

Podľa nálezu Ústavného súdu ČR už v roku 1998 Ústavný súd konštatoval, že *väzba je v každom trestnom konaní skutočne a len výnimočným opatrením a to iba vtedy, pokiaľ rovnakého účelu nemožno dosiahnuť inak. Ustanovenie § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nie je možné chápať ako mechanický pokyn pre obligatórne trvanie kolúznej väzby, do ktorej bol obvinený vzatý v prípravnom konaní a to až do doby, než budú súdom vypočutí všetci svedkovia, prípadne spoluobvinení. Kolúzna väzba tak smie trvať aj v prípravnom konaní iba nevyhnutnú dobu. Preto tiež dôvody väzby vo vzťahu k výpovediam svedkov alebo spoluobvinených môžu skončiť už v prípravnom konaní.*

V aplikačnej praxi možno pozorovať trend obligatórneho väzobného trestného stíhania prakticky vo všetkých veciach, ktoré sú právne kvalifikované ako spáchané organizovanou, či zločineckou skupinou. V týchto prípadoch zákonom stanovená fakultatívnosť je len čisto obsolentným ustanovením a ide prakticky už o obligatórne použitie najmä kolúznej väzby, keď sa dôvod väzby často iba všeobecne vyvodzuje z toho, že ide o trestnú súčinnosť viacerých osôb. Ide častokrát o účelové nadhodnotenie právnej kvalifikácie, keď sa prakticky úplne prestalo používať spolupáchateľstvo a takmer každá trestná súčinnosť je už považovaná za minimálne organizovanú skupinu, ktorá musí byť vždy spojená aj s väzbou.

Preukazujú to i mediálne zverejnené štatistické údaje, podľa ktorých bolo ku koncu roku 2020 vo väzbe cez 1600 osôb, najviac od roku 2009. Z toho malo byť 145 osôb v kolúznej väzbe a to

samostatne alebo v spojení aj s iným dôvodom väzby. Na porovnanie v ČR za porovnateľné obdobie bolo v kolúznej väzbe približne o polovicu menej osôb.

Z uvedeného je zjavné, že ide o nadužívanie inštitútu väzby, často formou nadhodnotenia právnej kvalifikácie. Z kolúznej väzby sa bežne stáva obligatórna väzba bez dodržania zásady, že trestné stíhanie sa má viesť na slobode a väzobné trestné stíhanie je len výnimkou z tohto pravidla.

Preto je potrebné minimalizovať prípady, na ktoré sa nebude vzťahovať nová päťmesačná lehota upravená v § 76 odsek 8 na naozaj len výnimočné okolnosti.

POZMEŇUJÚCI A DOPLŇUJÚCI NÁVRH

k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

(tlač 562)

Meno a priezvisko

Podpis

1. BORIS SUSKO
2. M. FAIE
3. MARIÁN VÁZNY
4. Anton Štredák
5. MARIÁN KENY
6. MARIÁN SALON
7. PETER ŠICA
8. JANA VÁLOVA
9. Jozef Valocký
10. JAN RILTER
11. ĽUBOŠ BLAHO
12. LADISLAV KAMENICKÝ
13. JUDIT JARABSKÁ
14. JURAN BLANAR
15. DĽAN GAVIN
16. Viliam ZAHORČÁK
17. Jozef Habánil
18. Jaroslav BASKA
19. Richard Takáč
20.

84

[Handwritten signatures and initials corresponding to the list above]